

[Formanden.]

14) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om arrestvæsenets ordning på Færøerne.

15) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker.

16) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme.

17) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om landbrugsejendomme.

18) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om den kgl. veterinær- og landbohøjskole.

19) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.

20) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om nautiske eksaminer m. m.

21) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om skibes bemanning.

22) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i færdselslov [ophævelse af revisionsbestemmelse].

23) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om de kulturhistoriske lokalmuseer.

Mødet hævet kl. 16¹⁵.

96. møde.

Fredag den 30. maj kl. 9.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om egnsudvikling har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4541, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1201).

Der var stillet 3 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de fem følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4543, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1201).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Tredje behandling af forslag til lov om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4543, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1201).

Der var stillet 4 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

[Formanden.]

Tredje behandling af forslag til lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4544, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1201).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Tredje behandling af forslag til lov om folkekirkens lønningsvæsen m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4544, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1201).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Om reglerne for adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb m. m.).

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4544, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1201).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene til lovforslagene om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd og om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v. sattes først til forhandling.

Udvalgets ordfører (Holger Eriksen): De ændringsforslag, der er stillet, er meget få og har praktisk talt alle kun til formål at tydeliggøre lovforslagenes hensigt.

En undtagelse i den henseende danner måske ændringsforslag nr. 3 til lønningslovsforslaget. Det vedrører statsrevisorernes lønninger. Statsrevisorerne har hidtil oppebåret et midlertidigt tillæg. Hvis man ikke foretager en ændring her, vil det betyde, at dette midlertidige tillæg bortfalder, og da ingen har tænkt sig at skære ned hverken på statsrevisorernes eller andres honorarer, er dette ændringsforslag stillet.

Hvad angår de 46 stillinger som dommerfuldmægtig i 25. lønningsklasse, er de jo hovedsagelig oprettet med henblik på de dommerfuldmægtige, der ikke opnår at blive dommere. Der har været en vis ængstelse for, at en del af dem skulle blive

placeret ved de kollegiale retter, ligesom der på den ene side har været ængstelse for, at man skulle klumpe dem sammen ved de meget store dommerembeder, og på den anden side ængstelse for, at enkelte kvalificerede folk ved de store dommerembeder ikke skulle opnå denne placering, fordi man fastsatte en regel om, at der kun måtte være ét af disse embeder ved hvert dommerembede. Det er blevet klaret på den måde, at den højtærede minister har afgivet en erklæring om, at de pågældende tjenestemænd ikke bliver placeret ved de kollegiale retter, og at man kun undtagelsesvis placerer to stillinger ved samme embede, og kun når der foreligger særlige omstændigheder. Dermed er der taget hensyn til de synspunkter, der har været fremført.

Endvidere har der været rejst juridiske betæneligheder ved den formulering, § 86 i lønningslovsforslaget har fået med hensyn til det særpristal, der anvendes ved lønreguleringer i øjelikket. Det er blevet hævdet, at man ved hårtrukken juridisk fortolkning måske kunne komme til det resultat, at særpristallet ikke fremtidig skulle være gældende. Det bliver klaret gennem ændringsforslag nr. 1.

Endelig har man fundet anledning til ved ændringsforslag nr. 2 at klarlægge, hvad der skal forstås ved „bruttolønninger“. Begrebet kunne måske misforstås, men efter ændringsforslaget til § 119 i lønningslovsforslaget bliver der ikke mere tvivl om, hvad der hører ind under bruttolønninger, og hvad der holdes udenfor.

Jeg anbefaler ændringsforslagene til vedtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Man foretog først afstemning over de til forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd stillede ændringsforslag.

Ændringsforslagene nr. 1-3 vedtoges uden afstemning.

Man foretog derpå afstemning over de til forslag til lov om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v. stillede ændringsforslag.

Ændringsforslagene nr. 1-4
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagene som helhed sættes derefter til forhandling.

Udvalgets ordfører (Holger Eriksen): Det fremgår af tillægsbetænkningen, at udvalget indstiller lovforslagene til endelig vedtagelse. Jeg er blevet anmodet om at gøre opmærksom på, at det for retsforbundets vedkommende forholder sig på den måde — i overensstemmelse med det standpunkt, som det ærede medlem hr. Niels Andersen hele tiden har hævdet — at man vel sagligt er enig i lovforslagene, men at man rent principielt ønsker at være stillet frit ved selve afstemningen.

I øvrigt kan jeg oplyse, at udvalget efter andenbehandlingen har holdt 2 møder. Vi har modtaget 3 deputationer — den ene ved en fejltagelse, for den ønskede i virkeligheden foretræde hos lønningsrådet — og vi har fået et utal af skriftlige henvendelser. Ikke desto mindre er det min opfattelse, at der i tjenestemandskredse i almindelighed er meget stor tilfredshed med de lovforslag, der nu gennemføres; jeg mener også at burde tilføje, at det ville være urimeligt, hvis en sådan tilfredshed ikke var til stede, eftersom de imødekommer tjenestemændenes berettigede ønsker. Alligevel kan der naturligvis være en og anden, som mener, at han sammenlignet med andre skulle have været anderledes stillet. Når udvalget enstemmigt indstiller lovforslagene til vedtagelse, gælder det samme, som jeg sagde ved anden behandling, at man naturligvis hver for sig har haft visse ønsker, der er gået i forskellig retning, men at man er kommet til det resultat, at det, man i første omgang enedes om, alligevel er det rigtige, og det er derfor, der ikke er stillet noget ændringsforslag, der betyder noget som helst med hensyn til selve lønningerne.

Jeg skal anbefale lovforslagene til vedtagelse.

Henry Christensen: Det synes stadig at gå mærkeligt til med behandlingen af disse lovforslag. Nu får vi af udvalgets ærede ordfører at vide, at når der i tillægsbetænkningen står, at udvalget enigt indstiller lovforslagene til vedtagelse, skal det ikke for-

stås sådan, at det gælder det samlede udvalg, idet et af regeringspartierne altså ikke gør det; det kan jeg forstå af udtalelserne i dag.

Da vi sluttede udvalgsarbejdet mellem første og anden behandling, skete der bl. a. det, at en række ønsker, som vi stadig havde, måtte vi efter anmodning fra regeringen renoncere på at få gennemført af hensyn til enigheden om lovforslagene. Men efter at man under påberåbelse af enigheden har fået os til at afstå fra visse ønsker, skal regeringspartierne altså alligevel have lov til at manøvrere på den besynderlige måde, de gør. Det er, for at bruge statsministerens udtryk fra forleden, ikke særlig fair vilkår over for os.

Jeg vil også gerne minde om, at vi fra venstres side under anden behandling stærkt rejste spørgsmålet om de vilkår, som landsbylærerne lønningsmæssigt kommer til at arbejde under i fremtiden sammenlignet med købstadlærernes vilkår. Der var især på slutlønnen og med hensyn til pensionen fremkommet en forøget forskel i sammenligning med, hvad der tidligere var tilfældet, til trods for at alle vore bestræbelser — også hvad angår de skolelovsforslag, der senere på dagen skal behandles i det høje ting — går i retning af at skabe ensartede arbejdsvilkår i landsbyskolen og i byskolen.

Den højtærede undervisningsminister stillede sig endnu ved anden behandling imødekommende over for os og gav udtryk for, at han nu var ved at overveje og udforme et forslag, der skulle råde bod på nogle af de vanskeligheder, der her var til stede. Jeg forstod også, at undervisningsministeren virkelig nåede frem til et ændringsforslag, der skulle forelægges udvalget, i overensstemmelse med de synspunkter, der blev fremført ved anden behandling. Men der kom ikke noget forslag; socialdemokraterne meddelte os, at der kom ikke noget forslag, og senere fik vi besked fra undervisningsministeren om, at der kom ikke noget forslag. Hvorfor gjorde der ikke det? Ja, der var vel én eneste grund dertil, nemlig den, at der af Dansk Lokomotivmands Forening var lagt et stærkt pres i retning af, at man ønskede visse forbedringer i normeringerne.

Om dette sidste spørgsmål vil jeg gerne sige, at det har i sin tid været diskuteret vidt og bredt i kommissionen, og det har videre

[Henry Christensen.]

været genstand for vore overvejelser her i tinget; det endelige resultat var et resultat på baggrund af langvarige forhandlinger, overvejelser o. s. v. Når der imidlertid, uanset om der visse steder kunne være sympati derfor, ikke var mulighed for at gå videre her, var årsagen klart den, at de ønskede ændringer var bygget op under hensyntagen til, at der skulle ske en sammenkædning med en række andre tjenestemandsgupper inden for statsadministrationen. Man vidste meget vel, at der ikke var mulighed for at gennemføre ændringer her, uden at det ville medføre konsekvenser på en række andre områder. Resultatet af overvejelserne i udvalget blev altså, at man fra politisk side var enig om, at der var intet mere at gøre på dette område. For at undgå vanskeligheder, for at undgå det pres, man måske kunne blive udsat for, afstod man fra at foreslå forbedringer, der var berettigede, hvad angår landsbylærerne. Det var en besynderlig sammenkædning. Vi forstår ikke, at det var rimeligt over for os andre.

Men det blev endnu mere besynderligt; det fremgår af dagspressen. Efter at forhandlingerne i folketingsudvalget var afsluttet, og efter at man havde sikret sig, at vi andre ikke mere skulle have indflydelse på sagerne — skønt vi loyalt har arbejdet med på disse ting gennem lange, lange tider — hvad gør regeringen så? Regeringen optager uden om de parlamentariske institutioner forhandlinger med Lokomotivmandsforeningen og siger: lad dem — altså oppositionspartierne — bare rende og hoppe; vi skal nok sørge for, at næste år får I så og så mange flere advancementsstillinger; kort sagt: regeringen giver en masse løfter, hvis man da skal tro Social-Demokraten og Politiken.

Er det fair arbejds- og forhandlingsvilkår at byde os andre? Havde det eneste rimelige ikke været, at disse spørgsmål var blevet drøftet her på samme måde, som alle de andre spørgsmål er blevet drøftet? Det viser sig altså, at til trods for, at oppositionen — det tør jeg sige — har lagt megen samarbejdsvilje for dagen, har regeringen vist, at den ikke brød sig om samarbejde, når det kom til stykket.

Vi har høstet visse erfaringer i så henseende. Vi havde lejlighed til ved anden be-

handling at undre os en del over nogle af de højtærede ministres optræden, idet de til trods for, at der blev sagt ét til os i udvalget om tilslutning til lovforslagene, siden gennem pressens radioavis sendt ganske andre, vildledende, forkerte, urigtige meddelelser ud til offentligheden. Men når de derefter bliver spurgt her i tinget af repræsentanter for mere end to femtedele af tingets medlemmer, har de højtærede ministre ikke andet end foragt tilovers for folkerepræsentationen. De gider ikke svare, til trods for at man her i tinget spørger, hvorledes deres udtalelser skal forstås. Er det rimeligt? Er det rimeligt, at ministre, der i deres eget parti har et parlamentarisk grundlag på 9 medlemmer bag sig, bærer sig ad på den måde? Er det rimeligt og fornuftigt over for folkestyret? Synes de højtærede ministre ikke, de skulle mande sig op til her i tinget at give et svar på det, de er blevet spurgt om? Men det kan vi vel ikke forvente. Atter et udtryk for de vilkår, hvorunder man ønsker oppositionens medarbejderskab.

Jeg er ked af at have måttet gøre disse bitre bemærkninger, men de er udtryk for en vis erfaring, som vi desværre har måttet høste. Det burde have været sådan, at der havde været rimelige og gode samarbejdsvilkår mellem alle partierne om disse ting; det var der betingelser for, og det er ikke vor skyld, når der ikke har været det. Det havde været stærkere, om vi i enighed og samdrægtighed havde kunnet vedtage de nye tjenestemandsløve og de ikke var blevet gjort til genstand for de mærkelige politiske manipulationer, man fra visse sider har udfoldet. Jeg tror, det havde været stærkere, og jeg havde ønsket, at man havde kunnet gøre det, nu da man står over for gennemførelsen af efter vor opfattelse væsentlige forbedringer og meget store fremskridt i vor tjenestemandsløvgivning.

Jeg mener, det har været nødvendigt at gøre disse bemærkninger, men i øvrigt anbefaler vi folketinget nu at samle sig om at gennemføre de nye tjenestemandsløve.

Baagø: Også jeg kan deltage i denne undren over retsforbundets mærkelige spil. Også jeg kan deltage i forbavelsen over, at den højtærede finansminister, efter hvad vi har kunnet læse i pressen, allerede på

[Baagø.]

nuværende tidspunkt har stillet Dansk Lokomotivmands Forening en række advancementsstillinger i udsigt på næste års normeringslov. Efter bladenes udtalelser må man formode, at det er noget sådant, der er sket. Jeg vil gerne spørge, om den højtærede finansminister virkelig har betænkt, hvilke konsekvenser dette kan få. Der er mange andre grupper tjenestemænd, som også nok kunne ønske sig både flere advancementsstillinger og en bedre normering; men vi har i udvalget i virkeligheden fra alle sider været enige om, at i det store og hele måtte alle disse separatistiske krav afvises, så at vi kunne samle os om den store opgave: at føre disse lovforslag igennem nogenlunde i den skikkelse, de havde fået ved kommissionens udformning og ministerens fremsættelse.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger, men blot udtale glæde over, at vi nu er nået til ende med dette store lovgivningsområde. I mange år har det optaget sind og tanker; i mange år har det pint tjenestemænd ud over landet, at der skete dem uret, og derfor hilser jeg det som noget meget betydningsfuldt, at vi nu i dag, selv om vi skal undvære retsforbundets 6 stemmer, formentlig i enighed vil kunne stemme for, at disse love gennemføres.

Jeg kan heller ikke undlade at udtale glæde over, at alle de forsøg, der blev gjort på at udskyde ikrafttrædelsestidspunktet, blev afværget ved oppositionens hjælp. Det ville i sandhed have været både smerteligt og urimeligt, om ikke forslagene var blevet gennemført med den 1. april som ikrafttrædelsesdato.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale, at man stemmer for samtlige disse lovforslag og dermed fører denne tjenestemandslvgivning til ende.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: Her ved tredje behandling af lønningslovforslagene vil jeg begrænse mig til at anbefale, at vi nu samles om at vedtage de foreliggende forslag, og jeg vil udtrykke min tilfredshed med, at et så godt som enigt folketing står bag disse love.

Niels Andersen: Jeg beklager, at det i tillægsbetænkningen vedrørende lønningslov-

forslagene ikke er blevet anført, at jeg stadig opretholder mit forbehold. Det er en fejl fra min side alene, som jeg ikke skal prøve at undskylde, men kun må tillægge den omstændighed, at vi i den seneste tid har fået overmåde meget papir at skulle læse igennem. Imidlertid håber jeg ikke, at der under behandlingen af disse lovforslag har været nogen som helst tvivl om min stilling. Jeg har fra den første dag, jeg talte om denne sag, klart præciseret, hvilket standpunkt jeg indtog over for denne lovgivning, og jeg har holdt fast ved denne linje hele vejen igennem såvel i udvalgs-møderne som fra denne talerstol. Det kan derfor ikke — som det blev udtrykt dels af det ærede medlem hr. Henry Christensen, dels af det ærede medlem hr. Baagø — være et mærkeligt spil, vi driver fra retsforbundets side. Jeg mener tværtimod at kunne hævde, at jeg har trukket en meget klar linje op, og jeg beklager som sagt, at vort forbehold ikke er blevet medtaget i tillægsbetænkningen; men det er altså en fejl fra min side.

I øvrigt vil jeg henholde mig til de udtalelser, jeg fremsatte ved anden behandling, hvor jeg sagde, at der i retsforbundets gruppe er delte meninger med hensyn til, hvorledes vi skal stemme ved den endelige afgørelse.

Alfred Jensen: Ved lovforslagenes anden behandling rejste jeg det spørgsmål, hvad ændringsforslaget til § 85 i lønningslovforslaget angående pristalsberegningen ville betyde i praksis. Jeg anmodede om, at vi, når vi kom til tredje behandling, måtte få en oversigt herover. Efter min mening er den ændring af teksten, der forelå forslag om til anden behandling, ikke nogen redaktionel ændring, men en reel ændring i grundlaget, som vil give sig udslag i beregningen. Efter vor opfattelse må offentligheden og ikke mindst lønmodtagerne have krav på at få klarhed over, hvad det egentlig er, der sker her. Jeg forstår udmærket, at udvalget kan have været meget optaget af arbejde, men det kan dog ikke have været værre, end at man hos statistisk departement kunne have indhentet de oplysninger, som departementet må ligge inde med angående dette spørgsmål. Jeg ved ikke, om ministeren eller udvalgets ordfører er i stand til at give

[Alfred Jensen.]

oplysningerne, men jeg vil anmode om, at man enten på den ene eller den anden måde giver offentligheden klar besked om, hvad denne ændring betyder; det har arbejdere og tjenestemænd krav på.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen hævdede, at der vel var nogen utilfredshed med disse love, men stort set var der tilfredshed. Når man skal vurdere tilfredsheden eller utilfredsheden, forekommer det mig, at man også må tage i betragtning, at landets arbejdere, som havde såre vanskeligt ved at få indrømmelser ved overenskomstforhandlingerne, aldeles ikke er tilfredse med den forskel i behandlingen, der finder sted af arbejderne — som må slide hårdt legemligt, som er dem, der producerer og skaber værdierne — og tjenestemændene, og det vil jo i første række sige embedsmændene. Der er ikke lagt den samme karrighed for dagen, når talen har været om tjenestemændenes lønninger, som når talen har været om arbejderne. Det forekommer mig, at man må have dette forhold med ind i billedet.

Vi må vel også gøre os klart, at tjenestemændene i de lavere lønningsklasser har været noget utilfredse med, at de ikke har fået en bedre placering lønmæssigt set, end tilfældet er. Man kan ikke forstå, at der ikke har været mulighed for at give dem en bedre placering, når man dog har kunnet give de tjenestemænd, der har de store lønninger, betragtelige lønforhøjelser, som også vil tynde på finanserne og statsbudgettet.

Dernæst har der ikke været og er der ikke tilfredshed med den forhøjelse af aldersgrænsen, som finder sted. Der har været ført saglige argumenter frem for, at man ikke burde gå til en sådan forhøjelse. Jeg har uimodsagt påvist, at adskillige tjenestemænd ikke har mulighed for at fortsætte deres arbejde, indtil de bliver 67 år. Jeg har til anden behandling stillet ændringsforslag om, at man skulle tage hensyn til de hårdst arbejdende grupper, dem, der har den

største tidlige afgangsprocent. Selv om man måtte erkende, at dette var rigtigt, har man ikke foretaget sig noget som helst for at råde bod på skavankerne. Men man skal gøre sig klart, at med en forhøjelse af afgangsalderen fra 65 år til 67 år sker der faktisk en større forringelse af pensionsordningen end den, lovforslagene måske ellers kunne give udtryk for.

Masser af tjenestemænd vil ikke være i stand til at fortsætte op til det 67. år, men må på et tidligere tidspunkt gå af på grund af sygdom eller svagelighed, og de vil derfor ikke opnå at få højeste pension. Vi havde stillet ændringsforslag til afbødning af disse virkninger, men har som sagt ikke fået tilslutning dertil på en sådan måde, at det har givet sig udslag i lovforslagenes endelige udformning.

Vi havde også stillet ændringsforslag om, at civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v. ikke skulle betale de forhøjede pensionsbidrag før om 3 år, når de nys afsluttede overenskomster udløber. Også det blev afvist.

Herefter er stillingen da for os den, at vi vil stemme for lovforslaget om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd, for lovforslaget om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger, for lovforslaget om lønninger m. m. til folkeskolens lærere, for lovforslaget om folkekirkens lønningsvæsen m. v. og for lovforslaget om ændring i lov om folkeforsikring.

Derimod vil vi ikke kunne stemme for lovforslaget om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v. Vi kunne have gjort det, for så vidt man havde stemt for vort ændringsforslag om, at pensionsbidragenes forhøjelse først skulle træde i kraft om 3 år. Det har man afvist, og det betyder, at den omtalte gruppe af arbejdere får en forringelse af deres lønmæssige vilkår, idet de som pensionsbidrag skal af med et betydelig større beløb. Man må i denne forbindelse ikke glemme, at den gruppe arbejdere, der her er tale om, jo ikke har de

[Alfred Jensen.]

samme tjenestemandsgoder, som tjenestemænd i almindelighed har; deres sygelønsordning er således betydelig dårligere. Vi kan ikke give vor tilslutning til, at der sker en sådan forringelse af disse arbejderes kår, og derfor vil vi stemme mod dette lovforslag. Det betyder, at vi, hvis andre ikke følger os, må tage spørgsmålet om pensionsordningen og pensionsbidragene for de civile funktionærer, håndværkere og arbejdere op på et senere tidspunkt med henblik på at få den gældende ordning med hensyn til pensionsbidrag og pensioner til at løbe videre i samme tidsrum, som de overenskomster, der nylig blev afsluttet, gælder for.

Ninn-Hansen: Jeg kan helt tilslutte mig de bemærkninger, mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Baagø, har gjort om denne lovgivning. Også jeg ser med stor tilfredshed på den rimelige og betragtelige forbedring, der sker for tjenestemændenes vedkommende fra 1. april i år. Det er jo klart, at der ikke i forbindelse med et sådant lovkompleks kan bliver 100 pct.s tilfredshed for alle grupper vedkommende, men at der kan være enkelte grupper, som ikke synes, de opnår den forbedring, de kunne ønske.

Jeg skal ikke komme nærmere ind på dette, men vil blot sige, at jeg synes, at man for en enkelt gruppe, de tjenestemænd, der virker i Grønland, har gennemført en ændring, som jeg ikke tror er rimelig og rigtig. Spørgsmålet har — som den højtærede finansminister ved — været drøftet i den grønlandske handels styrelsesråd. Jeg kan godt sige — og jeg kan sige det på styrelsesrådets vegne — at det er med megen ængstelse, man ser på den foretagne ændring, fordi man frygter, at den på et tidspunkt, da man har meget stærkt brug for at have de rigtige folk ansat i Grønland, medfører, at man ikke længere kan få sådanne folk til at gøre arbejdet deroppe.

Ændringen går ud på følgende. Medens det tidligere var således, at tjenestemændene kunne søge deres afsked med fuld pension, når de var fyldt 55 år, og var pligtige til at afgå ved det 60. år, vil det efter lovforslaget blive sådan, at tjenestemændene først kan søge deres afsked, når de er 60 år, og er pligtige til at afgå ved det 65. år. Forslaget indebærer yderligere dette, at tjenestemæn-

dene ikke kan opnå fuld pension, hvis de afgår ved det fyldte 60. år, men først opnår denne ved det fyldte 65. år. Det vil altså sige, at der er sket en forlængelse på 10 år.

Nu er der nok mange af folketingets medlemmer, der vil sige, at 55 år er en meget lav pensionsalder. Det er det selvfølgelig også, men jeg synes på den anden side, man må tage i betragtning de særlige omstændigheder, der knytter sig til disse stillinger. Vi ved dog alle, at danske erhvervsvirksomheder, der har folk i udlandet, har en særlig ordning for deres vedkommende, således at de kan vende tilbage med pension i 50 års alderen. Vi ved også, at i lande med oversøiske besiddelser er der en afgangsalder på omkring de 50 år. Nu kan man indvende derimod, at i dette tilfælde er der hverken tale om udland eller et område med kolonistatus; det er en del af Danmark, det drejer sig om. Det er også rigtigt, men den enhed, der er gennemført mellem Grønland og Danmark, betyder jo dog ikke, at man ophæver hverken afstandene eller den store forskel i de klimatiske forhold. Jeg er ganske overbevist om, at det har betydet meget for de folk, der hidtil har gjort et dygtigt og påskønnelsesværdigt arbejde i Grønland, at de har kunnet vende tidligt tilbage. De nye regler vil for deres vedkommende betyde, at de bliver adskilt fra deres børn i en årrække, og man ved, hvad det betyder for dem at kunne se hen til, at de på et forholdsvis tidligt tidspunkt kan vende tilbage til og komme deres børn nærmere. Jeg tror også, man i denne forbindelse har glemt at tænke på de meget stærke krav, der stilles til de folk, der som kolonibestyrere eller på anden måde skal udføre et arbejde i Grønland. Jeg synes ikke, det er rimeligt at regne med, at en tjenestemand på 64 år skal have mulighed for at gennemføre lange slæderejser; og hvis han skal udføre sin tilsynspligt effektivt, ved vi jo alle, det er nødvendigt at benytte de befordringsmidler, der nu engang anvendes i Grønland.

Hvis man ser på den hidtidige praksis, synes jeg også, der er grund til at nævne, at samtlige de kolonibestyrere, der hidtil har været i Grønland, har valgt at gå i 55 års alderen, med undtagelse af 2; og de 2, som blev deroppe og fortsatte deres gerning, efter at de var fyldt 55 år, døde begge,

[Ninn-Hanson.]

inden de var fyldt 60 år. Jeg synes jo egentlig, dette taler imod, at man således vil forhøje den alder, hvor disse folk skal kunne gå af med fuld pension, til 65 år. Man er altså ængstelig, og det gælder mange, der har virket med grønlandsk arbejde i en række år, ængstelig for, at denne ændring skal komme til at skade hele arbejdet i Grønland.

Jeg vil derfor gerne henstille til den højtærede finansminister, at han betragter den ændring, der efter lovforslaget vil ske, som et eksperiment. Hvis det skulle vise sig, at den pessimisme, som jeg ligesom den grønlandske handels styrelsesråd har givet udtryk for, skulle være begrundet, håber jeg at få tilsagn fra den højtærede finansminister om, at han ved kommende normeringslove på dette punkt vil søge gennemført den ændring, der kan blive nødvendig af hensyn til hele arbejdet i Grønland. Jeg henstiller endvidere til den højtærede minister for Grønland, at han i allerhøjeste grad følger denne ændring og ser, hvilke konsekvenser den får.

Elias Lauf: Ved førstebehandlingen af forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd m. fl. lovforslag gav min kollega, det ærede medlem hr. A. Lyngge, udtryk for sit syn på de foreliggende lovforslag. Hans synspunkter med hensyn til, hvad lovene kan have til følge for Grønland og grønlanderne, er de samme som mine. Derfor vil jeg nu kun tilføje supplerende bemærkninger.

Den almindelige lønkamp, der hersker i Danmark og den øvrige verden, har man ikke kendt noget til i Grønland i tidligere tid. Man modtog fordringsløst den smule løn, der blev budt, uden svigtende arbejdsvilje. Man havde jo ingen forudsætninger for at drage sammenligning mellem forhold i Grønland og Danmark, da Grønland næsten var totalt isoleret fra omverdenen. Man havde en lang arbejdstid fra morgen til aften. Det var først for 30 år siden, at 9 timers arbejdstid blev indført. Så meldte prisstigningen på livsfornødenheder sig, ikke mindst efter den sidste verdenskrig. Først da kom der brydninger og uro, og en vis misfornøjelse bredte sig i befolkningen med påfølgende krav om afhjælpning af de for-

hold, hvorover der klages; man krævede lige løn for lige arbejde for de i Grønland ansatte danske og grønlandske funktionærer. Ganske vist er der sket en del forbedringer på dette område i den senere tid, men lønforskellen mellem de indfødte og udsendte har været den samme. Derfor er det såre forståeligt, at man blev klar over, at en revision af den gamle lønningslov var meget tiltrængt ud fra ønsket om at fjerne den spænding, som den uheldige lønordning havde fremkaldt, samt for at imødekomme det, som udviklingen kræver.

Til vor glæde har lønningskommissionen afsluttet sit arbejde og fremlagt sine forslag til videre behandling. Det kan dog ikke skjules, at de foreliggende lovforslag ikke har opfyldt alle ønsker. Jeg har fået indtryk af, at skuffelsen har været stor mange steder, og dette har medført, at der er blevet holdt protestmøder landet over. Der er indløbet en række henvendelser, mundtligt eller skriftligt, til det høje ting fra de mange, som har følt sig tilsidesat i de foreliggende lønningslovforslag. Dette har kunnet lade sig gøre her i Danmark, hvor man bedre kan følge med i, hvad der foregår under forhandlingerne, men for Grønland har hele lønningskommissionsarbejdet og alle forhandlinger herom været så godt som mørklagt. Jeg kan tage præsterne som eksempel. De har ikke haft andre muligheder for at drøfte lønningsspørgsmålene end under konventet i fjor, altså på et tidspunkt, da man ikke havde kendskab til lønningskommissionens betænkninger.

I det store og hele er jeg enig i princippet i lønningskommissionens betænkninger. Men jeg synes dog, at normeringen og klassificeringen kunne have været anderledes flere steder. Nu vil jeg specielt holde mig til det foreliggende forslag om aflønning af præsterne i Grønland, men det samme forhold går jo igen ved andre institutionskredse. Der foreligger her det særlige, at i Grønland er der ansat præster med fire forskellige uddannelser, præster, som udfører akkurat det samme arbejde og har samme ansvar uanset deres uddannelse, idet de bliver ansat ved selvstændige præstegæld svarende til sognepræsteembeder her i landet. Hjælpepræstestillingen kendes ikke i Grønland. Den nye tid vil sikkert kræve oprettelse af en sådan stilling, hvilket dog ikke kan ses i

[Elias Lauf.]

det foreliggende lovforslag. Den tidligere førstepreststilling bortfalder som advancementsstilling for præsterne efter det nye lønningsforslag, og da førstepreststillingen krævede kongelig udnævnelse efter loven, kommer der nu spørgsmålet om, hvornår man kan erhverve sig en kongelig udnævnelse. Efter det foreliggende lovforslag er de grønlandske præster uden embedseksamen placeret i 14. lønklasse og de med en lille eksamen i 17. lønklasse, mens de udsendte danske præster aflønnes efter folkekirkens lønningslov her i Danmark. De indfødte funktionærer i Grønland har jo aldrig forlangt akkurat den samme lønning som de udsendte, når de ikke har den samme uddannelse, men det, de ønsker, er at få udignet den urimelige lønforskel for det samme arbejde.

Ved gennemgang af lovforslaget viser det sig, at der bliver oprettet en række nye advancementsstillinger i det grønlandske skolevæsen svarende til folkeskolens lønningslov her i Danmark, mens, som jeg allerede har bemærket, præsterne er frataget alle advancementsmuligheder. Derfor må jeg efterlyse viceprovststillingen, som man har undladt at berøre i lønningskommissionens betænkninger. Den nordlige halvdel af Vestgrønland havde hele tiden haft provst eller viceprovst indtil 1953, fra hvilket år den sidste viceprovst tog sin afsked på grund af alder, og det ledige embede har ikke været besat siden. Enhver må kunne forstå, hvor stort et tab og savn det har været for denne del af landet. Den kirkelige ledelse blev ikke alene svækket, men det nordlige Vestgrønland er blevet svigtet ved ikke at kunne opnå direkte kirkelig ledelse. Det er aldeles nødvendigt, at viceprovststillingen bliver genoplivet på en eller anden måde snarest. Sagen tåler ikke yderligere udsættelse. Nødvendigheden af stillingens genoprettelse kan bedst ses ved udtalelser og indstilling fra konventet i fjor. Jeg vil gerne med formandens tilladelse citere noget af provstens erklæring. Han sagde bl. a.:

„at han havde gjort den erfaring, at én provst ikke slog til og ikke ofte nok kunne komme rundt til de forskellige pladser i det vidtstrakte provsti. Konventer og udvalgs møder gør ofte rejsetiden begrænset“ o. s. v.

Så står der endvidere:

„Man var enig om at indstille, at der beskikkes to visitatsprovster.“

Jeg kan ikke forstå, hvorfor denne stemmige indstilling fra konventsdelegerne ikke er taget til efterretning af lønningskommissionen. Provsten for Grønland har omfattende beføjelser og myndighed på grund af Grønlands geografiske beliggenhed til at træffe bestemmelser på en række områder, der ligger ud over de hjemlige danske provsters kompetence. Under ekstraordinære forhold skal han overtage den øverste ledelse i Grønland efter lignende retningslinjer som dem, der er gældende for lands-høvdingens kompetence i tilsvarende tilfælde. Derfor synes jeg, at det vil være formålstjenligt at give ham disse to visitatsprovster uden administrative beføjelser til hjælp, men med rent kirkelige visitatsopgaver, en i Nord- og en i Sydgrønland. Dette spørgsmål har de forskellige sekteriske bevægelsers indmarch i Grønland gjort mere aktuelt. Derfor vil jeg anbefale konventets indstilling om beskikkelse af to visitatsprovster.

Grønlandsafsnittet i normeringslovforslaget indeholder noget nyt under navnet Grønlandstillæg, altså en slags afsavntillæg til de udsendte tjenestemænd, som har fået eller får stilling deroppe. Det stemmer også med princippet i lønningskommissionens betænkninger, at de udsendte skal have præmie for at rejse til Grønland, så at man på denne måde kan sikre sig en bedre kvalificeret arbejdskraft, som betyder så meget for Grønland netop nu i overgangsperioden. Vi er fuldt ud indforstået med denne motivering; jeg kan bare ikke forstå, hvorfor Grønlandstillægget først skal udbetales, når vedkommende forlader Grønland. Der er ingen grund til at camouflere Grønlandstillægget blot af hensyn til grønlanderne; når tillægget én gang er blevet realitet, kan det ikke skjules. Jeg er ikke enig i reglerne om, at Grønlandstillægget skal være så tidsbegrænset; 10 år til erhvervelse af tillægget er for meget. Også den anden regel, at Grønlandstillægget bortfalder, efter at vedkommende uafbrudt har opholdt sig i Grønland i 10 år, er jeg meget imod. Virkningen af den foreslåede ordning med Grønlandstillægget vil blive, at de bedst kvalificerede tjenestemænd må søge

[Elias Lauf.]

tilbage til Danmark i deres bedste alder. Derfor foreslår jeg, at Grønlandstillægget udbetales i Grønland til de udsendte tjenestemænd, så længe de pågældende er i funktion deroppe. Ellers kan Grønlandstillægget ikke blive andet end en narresut.

I øvrigt kan jeg fuldt ud tilslutte mig de udtalelser, som min kollega, det ærede medlem hr. A. Lyng, fremsatte ved første behandling om, at udrustningshjælpen, opdragelsestilskuddet og andre smårettigheder, tjenestemændene i Grønland hidtil har haft, må bibeholdes indtil videre. Ligeledes er jeg enig med min kollega i det synspunkt, at det vil være uklogt at afvise det begyndende private initiativ ved starten ved alt for stramme særregler, da dette også har sin mission i kulturel henseende.

Det er mig en glæde at erfare, at behandlingen af bestillingsmændenes inddragelse i tjenestemandsgruppen, som nok er en af de vigtigste og vanskeligste sager, lønningskommissionen har beskæftiget sig med, er godt fremskredet. Jeg afstår fra nu at udtale mig om enkelthederne, men understreger vigtigheden af dette spørgsmåls løsning på en mere retrærdig måde, og denne vil bedst kunne opnås ved et godt samarbejde mellem lønningskommissionen og de interesserede i Grønland. Derfor vil jeg anbefale, medens der nu er god forbindelse med Grønland, at forelægge lønningskommissionens betænkning for bestillingsmændene i Grønland, så at man deroppe kan få lejlighed til at se nærmere på sagerne til udtalelse og eventuelt at fremkomme med ændringsforslag, som man plejer at gøre herved.

Ole Bjørn Kraft: Jeg har nogle få bemærkninger at gøre til den højtærede minister uden portefølje.

Den 21. maj blev den højtærede minister af bladet BT spurgt om sin motivering for den holdning, han indtager over for den sag, vi her behandler; den højtærede minister svarede følgende — jeg beder den højtærede formand om tilladelse til at citere —:

„Der må være solidaritet. Det er det samme, som hvis spillere fra KB, Frem og AB, som til daglig spiller mod hinanden, kommer på landsholdet. Så må de spille sammen. Teoretisk kan enhver

spiller på banen sparke bolden, hvorhen han vil, men så går det ud over holdet.“ Ganske karakteristisk bemærkede det ærede medlem hr. Niels Andersen, der også var til stede ved denne lejlighed:

„Man kan også kikse en bold.“

Når man absolut vil være åndfuld, løber man den risiko at komme farligt i nærheden af vrøvlet. Jeg tror, at den højtærede minister uden portefølje vil indrømme mig, at det er sket i dette tilfælde. Billedet er ikke engang godt; det er jo ikke sådan, at de forskellige klubber ikke ønsker, at de mænd, der er sat på landsholdet, skal arbejde hen mod et fælles mål. Men forholdet her er det, at den højtærede minister ikke er enig med det hold, han er udgået fra. Det er imidlertid slet ikke det, der i virkeligheden interesserer mig. Det, der interesserer mig, er, at den højtærede minister tror, at det er nok til at klare den stilling, den højtærede minister indtager, ved at komme med en flot bemærkning.

Jeg vil derfor gerne som medlem af tinget i overensstemmelse med en gammel tradition i folketinget rette den opfordring til den højtærede minister, at han giver tinget en redegørelse for sin holdning i denne sag. Det er ikke tilstrækkeligt at give en flot forklaring som den, jeg har citeret. Tinget har krav på at få at vide, hvilken saglig opfattelse den højtærede minister har af dette spørgsmål. Tinget har krav på at få at vide, hvilken del af retsforbundet den højtærede minister mener handler ret, og hvilken del den højtærede minister mener handler forkert; og det kan ikke være således, at en minister af det høje ting er rede til at svare bladet BT, men ikke vil svare folketinget og overlader det til en anden minister at svare på sine vegne. Jeg beder altså den højtærede minister uden portefølje tage ordet og give tinget en saglig redegørelse og forklaring på sin holdning i denne sag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg vil gerne først knytte et par bemærkninger til det, der er fremført af de ærede medlemmer hr. Ninn-Hansen og hr. Elias Lauf vedrørende de grønlandske forhold. Til det ærede medlem hr. Ninn-Hansen kan jeg sige, at det er rigtigt, at der har været en del diskussion om alderen ved pensionering af

[Finansministeren.]

tjenestemænd i Grønland; der har været modstående synspunkter hos dem, der beskæftiger sig med det, særlig inden for den kgl. grønlandske handel, og det udvalg, der har været nedsat til at behandle disse spørgsmål. Jeg har også prøvet på at tage stilling til sagen og har ment, at det, der nu gennemføres, er bedst i overensstemmelse med de regler, der indføres på andre områder i lønningsloven. Skulle det så vise sig, at de stærkt pessimistiske forventninger, der er fremført fra anden side, holder stik, kan jeg godt give det ærede medlem tilsagn om, at vi så må se fordomsfrit på sagen igen.

Det ærede medlem hr. Elias Lauf nævnte en række specielle spørgsmål. Jeg skal kun sige et par ord om Grønlandstillægget i normeringslovforslagets § 159 og lidt om viceprovststillingen. Jeg kan begynde med at oplyse, at det er en misforståelse, når det ærede medlem taler om, at Grønlandstillægget bortfalder, når vedkommende tjenestemand uafbrudt har opholdt sig i Grønland i 10 år. Der er heller ikke, som det ærede medlem synes at mene, tale om at camouflere dette tillæg. Baggrunden for ikke at udbetale det i Grønland er, at det skal udbetales, når tjenestemanden opholder sig her i landet, enten efter at han har opgivet stillingen deroppe eller er hernede på grund af ledighed.

Med hensyn til det uheldige i, at stillingen som viceprovst er nedlagt, har jeg talt om sagen med min kollega, ministeren for Grønland. Det er oplyst for mig, at stillingen som viceprovst i sin tid havde sin særlige begrundelse i Vestgrønlands opdeling i en nordlig og sydlig del. Da denne opdeling af Vestgrønland ikke længere eksisterer, fandt man ikke anledning til at gensætte stillingen, da viceprovsten tog sin afsked i 1953. Det er også oplyst over for mig, at Grønlandsministeriet på grundlag af den af det ærede medlem omtalte indstilling fra præstekonventet har overvejet spørgsmålet om 2 visitatsprovster, men at der i hvert fald næppe kan være basis for at oprette egentlige tjenestemandstillinger af denne art. Derimod overvejer man muligheden af at lade en af præsterne i Grønland bistå provsten ved visitatsrejser.

Både det ærede medlem hr. Henry Chri-

stensen og det ærede medlem hr. Baagø omtalte visse meddelelser i pressen, hvorefter der skulle være givet nogle af lokomotivmændene, som lokomotivførere og lokomotivfyrbødere populært kaldes, tilsagn om bestemte normeringer på næste års normeringslov. Hertil kan jeg sige, at der foreligger ikke et sådant tilsagn om et bestemt antal normeringer. Derimod foreligger der en aftale mellem generaldirektøren for statsbanerne og mig om, at der på næste års normeringslov skal tages hensyn til de krav, der fremsættes. Dette betyder jo ikke, at alle kravene opfyldes.

Endelig udtalte det ærede medlem hr. Henry Christensen, at han var noget bitter her ved den afsluttende behandling af tjenestemandsløvene. Det er jeg da meget ked af at høre. Jeg synes, at det ærede medlem har gjort en stor indsats både i lønningskommissionen og her i tinget for at opnå samling omkring tjenestemandsløvene, og hele partiet venstre går da også, har jeg forstået, ind for dem. Når hertil føjes, at også en del af retsforbundet gør det, synes jeg, at man er nået så langt, som man faktisk kan komme. Jeg ser i hvert fald med stor glæde, at næsten hele folketinget vil stemme for lovforslagene her ved tredje behandling.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Det ærede medlem hr. Henry Christensen rejste igen i dag spørgsmålet om landsbylærernes lønmæssige stilling i sammenligning med købstadlærernes. Jeg har svaret derpå ved lovforslagets anden behandling, men vil gerne igen i dag understrege, at det lovforslag, jeg fremsatte her i tinget, med hensyn til lønninger for landsby-skolelærere og købstadskolelærere byggede nøjagtigt på, hvad det ærede medlem som medlem af lønningskommissionen havde foreslået, og det byggede nøjagtigt på, hvad Danmarks Lærerforenings repræsentant for landsbylærerne havde tiltrådt. Dette forslag fra det ærede medlem, fra lønningskommissionen, tiltrådt af repræsentanten for Danmarks Lærerforening for landsbylærernes vedkommende, er under sagens behandling i tinget forbedret ved et ændringsforslag, jeg har stillet og fået vedtaget, om forhøjelse af ledertillægget for lærerne ved landsby-skolen, og der er yderligere siden anden

[Undervisningsministeren.]

behandling sket det, at der i den skolelov, som formentlig inden længe bliver vedtaget, er åbnet mulighed for en betydelig lønmæssig forbedring for en meget stor del af landsbyskolelærerne, som virker ved de lidt større skoler. Medens det tidligere i raliteten var en betingelse for at komme ind under købstadskolelønordningen, at det var dobbelt-rækkede skoler, kan det for fremtiden forlanges, at der gennemføres købstadlærer-lønninger også for skoler med enkelt klasse-række, hvis der er knyttet en realafdeling dertil. Jeg mener derfor, alt taget i betragtning, at den ordning, som nu gennemføres, er forsvarlig også for landsbyskolelærernes vedkommende.

Minister Viggo Starcke: Ved andenbehandlingen af disse lovforslag blev der af forskellige medlemmer af det høje ting stillet spørgsmål, som vedrørte tredjebehandlingen.

Når et lovforslag fremsættes af en regering, er det naturligt, at regeringen står solidarisk sammen om det. Men det er folketinget, som er den lovgivende myndighed, og under behandlingen i folketinget kan et lovforslag dels i salen, dels under udvalgsbehandlingerne undergå ændringer, og disse ændringer må bedømmes ud fra helheden. I de forskellige grupper kan der herske forskellige anskuelse om hovedlinjer og om detaljer i et forslag. Med hensyn til det billede, som jeg brugte, og som det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft citerede fra BT, spørgsmålet om samarbejdet og solidariteten inden for et fodboldhold, er det dog for enhver, der kender lidt til dette spil, klart, at der inden for et sådant hold må herske enighed om målet, hvorimod der kan herske uenighed, som kan skifte efter spillets forskellige faser, om, hvorvidt et angreb skal føres frem på højre fløj, på venstre fløj eller i centrum.

De spørgsmål, som ærede medlemmer stillede ved anden behandling, drejede sig om lovforslag, som er fremsat af andre ministre, og de ærede medlemmer fik ved andenbehandlingen svar fra den højtærede finansminister gående ud på, at retsforbundets ministre sammen med den øvrige regering stemmer for disse lovforslag.

Henry Christensen: Med hensyn til landsbyskolelærernes stilling henviser den højtærede undervisningsminister nu til, at der i flere tilfælde bliver mulighed for lønforbedringer for lærere ved de købstadordnede skoler på landet. Det er rigtigt. Så hjælper man altså disse lærere. Men det betyder naturligvis, at forskellen mellem disse lærere og lærerne i landsbyskolerne, som nu efter det nye skolelovsforslag får samme undervisningsmæssige opgaver, bliver endnu mere urimelig, end den var tidligere. Jeg synes, at den højtærede undervisningsminister i hvert fald skulle indtage det standpunkt, at hvis der nu sker forbedringer i kraft af den indsats, der gøres på den ene og den anden måde på nogle af de områder, hvor vi ikke kunne komme længere, er det et vilkår fra den højtærede undervisningsministers side, at vi kommer længere med den ligestilling, som ud fra undervisningsmæssige grunde er så nødvendig på disse områder.

Det er altså ikke muligt at komme længere. Når venstre ikke har stillet ændringsforslag på dette punkt, har det bl. a. sin årsag i den måde, hvorpå forhandlingerne er forløbet. Da vi sluttede udvalgsbehandlingen mellem første og anden behandling, afstod vi fra at stille ændringsforslag på de områder, hvor vi var i mindretal, af hensyn til, at der nu skulle være enighed om lønningslovene fra alle sider. Det er klart, at vi i betænkningen måtte udtale os med visse forbehold om det ene og det andet. Det gjorde retsforbundet for sit vedkommende på nogle områder, det gjorde vi for vort vedkommende på andre områder. Der var enighed, og jeg er endda i den heldige situation at kunne tage udvalgets formand, det ærede medlem hr. Holger Eriksen, til vidne på det. Det ærede medlem skrev herefter i sit blad, Demokraten i Århus, at nu var der almindelig enighed. Vi havde allé den opfattelse dengang, og det var da i kraft heraf, at regeringen fik os til at afstå fra at stille ændringsforslag. Så stilles vi over for dette. Mellem anden og tredje behandling stilles vi igen i den situation, at retsforbundets ærede ordfører erklærer, at det er en fejl, når der står, at det ærede medlem anbefaler lovforslagene til vedtagelse.

Det er en højst besynderlig fremgangs-

[Henry Christensen.]

måde, det tror jeg man vil give mig ret i (Stats- og udenrigsministeren [H. C. Hansen]: Har det ærede medlem hr. Niels Andersen ikke forklaret det?) Det ærede medlem har forklaret, som jeg sagde, at det er en fejltagelse. Hvad er virkningen deraf? Den er, at der på ny blev givet os det indtryk, at der var enighed. Vi kunne ikke vide noget som helst andet, end at man nu var villig til at stemme for forslagene, selvfølgelig da, lige så lidt som vi kunne vide andet, da det ærede medlem hr. Holger Eriksen skrev det i Demokraten mellem første og anden behandling. Derved har man i dag måske nok opnået de ting, regeringen var interesseret i, men midlerne, man har anvendt dertil, fortjener efter min opfattelse ikke særlig ros.

Så udtalte den højtærede minister uden portefølje, at det var naturligt, at regeringen stod solidarisk o. s. v. Men efter at den højtærede minister har været med til at fremsætte lovforslagene her i tinget, har den højtærede minister — på samme måde som den højtærede fiskeriminister — over for offentligheden, i dagspressen, i radioen forsøgt at agitere for og give udtryk for et andet standpunkt end det, de altså hele tiden har haft, det, de nu vedstår. Det er dette mærkelige dobbeltspil, vi har kommenteret.

Jeg havde ved andenbehandlingen lejlighed til at nævne, hvorledes den højtærede minister uden portefølje i Information — jeg beder om tilladelse til et citat — den 22. maj udtalte sig om, hvorvidt disse lovforslag skulle have tilbagevirkende kraft, og den højtærede minister sagde:

„hvilket vi“ — han bruger udtrykkelig udtrykket „vi“ — „ikke synes, og hvilket vi ikke har været med til at love.“

Det er altså forkert. Det er urigtigt, hvad den højtærede minister udtaler, for ministeren har som sit partis politiske repræsentant i regeringen netop været med til at love det. Jeg beder derfor den højtærede minister om at give os en forklaring ud over det, han har skrevet om sporten og fodbolden i BT, og det, han i Information har skrevet om at være med til at love eller ikke love. Nu forstår jeg på den højtærede minister uden portefølje, hr. Viggo Starcke, at det er ved tredje behandling, disse oplysninger skal fremkomme, og jeg beder derfor den højt-

ærede fiskeriminister nu give os oplysning om, hvorledes den af ham i radioen givne meddelelse forleden aften om hans og retsforbundets stilling til disse lovforslag skal forstås.

(Kort bemærkning).

Ole Bjørn Kraft: Jeg takker den højtærede minister uden portefølje, fordi den højtærede minister bekvemmede sig til at givet tinget et svar.

Den forklaring, den højtærede minister gav om, at det var et spørgsmål stillet ved anden behandling, men som hørte hjemme ved tredjebehandlingen, tror jeg den højtærede minister selv vil erkende ikke var nogen forklaring, al den stund den højtærede finansminister udtalte sig om den højtærede fiskeriministers stilling, mens det havde været det naturlige, at den højtærede minister selv havde givet den forklaring. Vi fik jo ikke nogen anden forklaring nu fra den højtærede minister hr. Viggo Starcke end nogle udtalelser om hans opfattelse af fodboldspil, om der skal angribes på højre fløj eller venstre fløj eller i centrum. Jeg formoder, at denne udtalelse hentyder til, at den højtærede minister midt under spillet løb i den modsatte retning af det hold, han kæmpede sammen med, nemlig i sin udtalelse om, at man ikke ville være med til at give disse lovforslag tilbagevirkende kraft. Men det, vi stadig savner, er en forklaring på, hvor den højtærede minister i virkeligheden står, og hvad han finder er det rigtige at gøre i denne sag.

Således som sagen foreligger for os, er stillingen den, at tre af de mest betydende medlemmer — det må man gå ud fra — inden for retsforbundet, nemlig de højtærede ministre fra retsforbundet, er uenige i udtalelser, der er fremsat af partiets ordfører under denne sags behandling. Derfor synes jeg, at både vi og offentligheden må have en saglig forklaring på, hvad de højtærede minister mener er det rigtige og det forkerte at gøre i denne sag.

Minister Viggo Starcke: Jeg takker det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft for hans tillægsbemærkninger. Retsforbundet var jo ikke medlem af den kommission, som har været forudsætningen for fremsættelsen af

[Minister Viggo Starcke.]

disse lovforslag. Det, som man fra retsforbundets folketingsgruppe — der ikke helt kan identificeres med retsforbundets medlemmer af regeringen, idet der inden for en regering hersker andre solidaritetsforpligtelser end inden for en gruppe — har givet udtryk for, er to hovedsynspunkter. For det første: da parterne under arbejdsforhandlingerne enedes om den ordning med hensyn til lønningerne, at de fordele, som arbejderne opnåede, skulle aftrappes over tre år, ønsker man nu at anlægge lignende synspunkter med hensyn til lønningslovene. Det andet hovedsynspunkt gjaldt spørgsmålet om tilbagevirkende kraft for disse love. Der har fra retsforbundets side ikke været nogen form for dobbeltspil. Men det er jo en kendsgerning, at under behandlingen af denne sag er der partier her i salen, som på afgørende punkter har skiftet stilling; det var da naturligt at afvente, om disse partier eventuelt ville skifte stilling igen mellem anden og tredje behandling, hvad der jo lige så godt kunne tænkes. Det ærede medlem hr. Niels Andersen har fra retsforbundets side givet udtryk for den stilling og de ønsker, gruppen har haft på det punkt, som det ærede medlem særlig fæstede sig ved, nemlig hvorvidt lovene skulle have tilbagevirkende kraft; men det er jo ikke alle politiske partier, der er så lykkelige at have en tilbagevirkende kraft.

Henry Christensen: Jeg glemte før at gøre den bemærkning til den højtærede finansminister, at den udtalelse, han fremsatte om sine forhandlinger med lokomotivfolkene, altså alligevel måtte forstås sådan, at der må være givet løfter af en eller anden art, i hvert fald det løfte, at der skal tages hensyn til de krav, som rejses. Var det rimeligt at gøre det, medens vi i folketingsudvalget behandlede alle disse ting og tog standpunkt dertil i enighed?

Det forekommer mig, at den højtærede fiskeriminister, der efter den højtærede minister hr. Viggo Starckes mening bør ud-

tale sig nu ved tredje behandling, glemte at bede om ordet. Jeg synes, det var rimeligt, om den højtærede fiskeriminister nu forklarede tinget, hvad den højtærede minister mente, da han gennem radioen erklærede, at retsforbundet stadig er modstander af at give lovene tilbagevirkende kraft. Jeg beder derfor den højtærede fiskeriminister nu give en forklaring på det. Det med den tilbagevirkende kraft var noget, man fandt på siden hen; det har aldrig principielt været et problem. Det er rigtigt, at det ærede medlem hr. Niels Andersen gik ind for dette standpunkt; han har for sit vedkommende hævdet dette standpunkt ærligt og redeligt under de forhandlinger, der fandt sted. Den samme klare og redelige udtryksmåde har vi ikke fundet hos den højtærede minister.

Når den højtærede minister uden portefølje nu taler om partier, der har skiftet stilling, går jeg ud fra, at det er sit eget parti, han tænker på, eller måske de øvrige regeringspartier, der nok et par dage skiftede standpunkt, men ikke så alvorligt. Ellers er der ikke andre end hans eget parti, der har danset rundt nogle gange. Jeg beder den højtærede minister forklare det nærmere. Stillingen er den, at den højtærede minister, efter hvad finansministeren har sagt til os, har været med til klart at anbefale, at lovforslagene blev vedtaget med virkning fra 1. april. Han siger det modsatte til offentligheden. Han har endnu ikke givet nogen forklaring på den dobbeltrolle, han derved spiller.

Ole Bjørn Kraft: Første del af det, den højtærede minister uden portefølje sagde, kan jeg roligt lade ligge. Det er ikke lønningsskmissionens arbejde, der her er tale om, det er regeringsforslag, vi drøfter. Det spørgsmål, der debatteres i forholdet til den højtærede minister, er ikke de forskellige enkeltheder inden for lønningslovforslagene, men det er den holdning, den højtærede minister her indtager til det økonomiske spørgsmål, om lovene skal have til-

[Ole Bjørn Kraft.]

bagevirkende kraft eller ikke. Det er det, sagen drejer sig om. Er den højtærede minister enig i — ikke bare af solidaritetsgrunde; hvor langt strækker solidariteten sig? — at lovene ikke skal have tilbagevirkende kraft, eller er det hans saglige opfattelse, at de bør have tilbagevirkende kraft? Det er dette økonomiske problem, det drejer sig om, og på det har den højtærede minister indtil nu ikke givet noget svar.

Fiskeriministeren (Oluf Pedersen): Jeg har tiltrådt, at lovforslagene blev fremsat som regeringsforslag, men jeg har samtidig taget forbehold, idet jeg har ønsket, at der skulle ske ændringer, hvis det var muligt at opnå tilslutning til at få lovforslagene ændret under deres gang gennem tinget. Jeg beklager, at man ikke har fået de ændringer, som jeg har ønsket; men i konsekvens af, at jeg har tiltrådt, at lovforslagene blev fremsat, vil jeg stemme for dem.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Jeg beder den højtærede fiskeriminister give tinget oplysning om, hvornår den højtærede minister har taget det af ham nu påberåbte forbehold.

Fiskeriministeren (Oluf Pedersen): Det forbehold har jeg naturligvis taget på rette tid og sted.

Minister Viggo Starcke: Der er blevet rettet det spørgsmål til mig af det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft, hvordan jeg vil stille mig med hensyn til spørgsmålet om den tilbagevirkende kraft. Dette vil fremgå af afstemningen.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Efter at det — jeg synes ved fremragende indsats — nu er lykkedes oppositionen at få fastslået over for offentligheden, at der kun har været én gruppe, der har haft nogen økonomisk betænkelighed ved disse lovforslag, synes jeg, det er på tide, at vi skrider til afstemning.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Jeg synes, at den højtærede statsminister hellere skulle have bidraget til at få klarlagt, hvordan sagen forholder sig.

Jeg beder den højtærede fiskeriminister meddele tinget, om han tog det forbehold, inden lovforslagene blev fremsat i det høje ting.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Det er endnu ikke blevet således, at regeringens interne drøftelser skal fremlægges her og de enkelte ministres bemærkninger gøres til genstand for direkte diskussion i det høje ting. Regeringen står enig, regeringen var enig ved fremsættelsen, og regeringen er enig ved afslutningen af denne sag. Det må være afgørende. Det er tidligere sket her i salen, at enkelte medlemmer ikke har kunnet følge helhedsindstillingen, men det forekommer mig, da disse forslag vil blive vedtaget med en overvældende majoritet og med en enig regering bag sig, at det må være tilfredsstillende for det ærede medlem.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Den højtærede statsminister påberåber sig nu en enighed inden for regeringen. Denne enighed er ikke anderledes, end at den højtærede fiskeriminister har villet benytte den danske radio, og også har haft held til det, til at agitere for et andet standpunkt, give udtryk for en anden mening over for offentligheden. Det er det, der er afgørende. Derfor spørger jeg endnu en gang den højtærede fiskeriminister: hvornår har han taget det pågældende forbehold? Det er vel først taget, efter at lovforslagene er fremsat, og efter at de er behandlet i udvalget. Jeg beder den højtærede fiskeriminister give klar besked på det. Folketinget er berettiget til og har efter parlamentarisk skik krav på, at en minister besvarer et sådant spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd
vedtoges enstemmigt med 146 stemmer; 7 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger

vedtoges enstemmigt med 150 stemmer; 4 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v.

vedtoges med 144 stemmer mod 6; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere

vedtoges enstemmigt med 147 stemmer; 7 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om folkekirkens lønningsvæsen m. v.

vedtoges enstemmigt med 147 stemmer; 7 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Om reglerne for adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb m. m.)

vedtoges enstemmigt med 150 stemmer; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4173 og 4245, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1235).

Der var stillet 8 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om gymnasieskoler.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4173 og 4245, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1235).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Udvalgets ordfører (Horn): Da vi sidst behandlede disse lovforslag, var der tvivl om, hvorvidt det såkaldte forlig, der var truffet mellem undervisningsministeren og Danmarks Lærerforening, i virkeligheden kunne holde. Jeg udtalte dengang på udvalgsflertallets vegne, at jeg måtte gå ud fra, at det beroede på misforståelser, hvis der ikke var enighed om de hovedlinjer, som ministeren og Danmarks Lærerforening den 15. maj havde talt sig til rette om. Det har under de senere forhandlinger vist sig, at denne betragtning holdt stik, og ved senere forhandling parterne imellem er man nået frem til at stille nogle ændringsforslag, som tydeliggør de synspunkter, parterne havde. Ændringsforslagene behøver jeg ikke komme ind på i alle enkeltheder, idet hvert enkelt ændringsforslag er ledsaget af bemærkninger, som udførligt gør rede for,